

arvede Forhold; men naar man appellerer til Menighedernes Rettigheder, saa forekommer det mig, at Sagen stiller sig endnu værre; thi selv om det end maa ske til en vis given Tid og paa enkelte Steder kunde siges, at Præsten havde samlet en Menighed om sig, saa kan det dog paa ingen Maade siges i den hele historiske Almindelighed. Det er en historisk Usandhed af den groveste Slags, naar man siger, at Sognemenighederne her tillands (Afbrydelse), ja, fra et historisk Standpunkt er det virkelig faaledes, det er en Usandhed af den groveste Slags, naar man vil sige, at Sognemenighederne her tillands ere kristne Menigheder, som have samlet sig om deres Præster. Nei, det er jo et rent verdsligt Skjel, der er fat, og dette Forhold mellem Sognemenigheden og Præsten er ganske simpelt paatvunget ved Tidernes Ugunst; ellers var det aldrig i Verden skeet, at levende Kristne paa denne Maade havde ladet sig tvinge ind i snevre og haarde Baand. Og at det har været snevre og haarde Baand, har kunnet føles. Dette Udgangspunkt kan derfor, faaledes som jeg ser det, aldeles ikke fastholdes; al Argumentation derfra maa af sig selv falde til Jorden. Dernæst sagde den ærede Kultusminister, at Præsterne staa i et ganske andet Forhold end alle andre Embedsmænd, og at der ikke var noget bedre Bevis derfor end det Forslag til Lov, der er indbragt i dette Thing af ærede Forslagsstillere, og som gaar ud paa Menighedernes — det er Sognemenighedernes — Deltagelse i Præsteembedernes Besættelse. Intet af disse Argumenter kan jeg paa nogen Maade tiltræde. Jeg kan slet ikke underskrive, at Præsten staa i et ganske anderledes Lønningsforhold, i et ganske andet Lemforhold til Befolkningen end alle andre Embedsmænd; men det, at man har villet fastholde og hidtil har opretholdt en saadan ganske særegen Stilling for Præsten, er netop en af de store Unglæder, der hænge ved Præstens Stilling nu, og noget af det, der har gjort Præstens Stilling i visse Maader allervanskeligst overfor Sognemenigheden. Det ligger deri, at der derved banner sig et gjensidigt Skyldforhold i pengelig Henseende mellem Præsten og adskillige Medlemmer. Det er ganske vist ikke saa sjældent, at Præster have viist sig overordentlig medgjørlige overfor Menighedsmedlemmer med Hensyn til Opkrævning af Tienden og med Hensyn til Størgivelse af Tienden, og for saa vidt har altsaa Præstens særlige Stilling været til en vis Lettelse for Smaa-folk; men det er et stort Spørgsmaal, om det har været en gavnlig Lettelse. Dette tror jeg paa ingen Maade, at det har været. Der er mangfoldige Smaa-mænd, som, naar de mærke, at de paa denne Maade kunne slæbe det hen med at staa i Gjæld til Præsten og aldrig betale, derved kun vælte en hyderligere Sten til deres foregaaende Sløvhed og Dvæbsked. Men paa den anden

Side er det heller ikke sjældent, at geistlige Embedsmænd have taget Forfud op hos deres Tiendeydere, og saadanne Forfud komme med Nødvendighed til at hvile paa vedkommende Præst som en Forbindtlighed overfor Tiendeyderne. Dette gjensidige Skyldforhold gjør hele Luften, om jeg saa maa sige, uren mellem Præsten som Menighedens aandelige Beileder og Fører og Menigheden; det skader hans geistlige Virksomhed i en ganske overordentlig Grad, undertiden mere, end man i en Hast bliver var. Men lever man i een og samme Menighed i mange Aar, vil man, hvor saadanne Forhold fremdeles, med Nødvendighed faae at se, at netop dette særlige Lønningsforhold er en af de Hemske, som en Gang have hvilet og for Tiden endnu desværre hviler paa Præsternes aandelige Virksomhed. Med Hensyn til det Andet at der skulde hentes et særligt Argument derfra, at man foreslaar at lade Sognemenighederne som saadanne deltage i Valget af Præsterne, kan jeg aldeles ikke se nogen Sammenhang deri. Thi medens paa den ene Side Præsterne selv og Staten væsentlig maa være interesserede i, paa hvilken Maade Præsten lønnes, hvorimod dette har en mindre Bigtighed for Sognemenighederne, kan jeg ikke se rettere, end at den Interesse, som Menighederne paa deres Side har i Valget af Præsterne, er en ren personlig; det er Hensynet til Præstens rent personlige Egenstaber, Hensynet til, om en saadan Præst har de personlige Betingelser ikke som Embedsmænd, men som den personlige Raadgiver og Beileder, om han har de Egenstaber, som Menneskehedens Medlemmer sætte Pris paa, og hvorfor de kunne slutte sig til ham, der her gjør sig gjældende; men jeg kan ikke se rettere, end at dette Spørgsmaal ligger overmaade langt fra Spørgsmaalet om Lønningsmaaden for Præsterne. Det forekommer mig derfor ogsaa særligt uheldigt i det Dieblis, da Diskussionen om denne vigtige Sag paany er i Gang, og Mangfoldige efter min Mening gjerne ville have den fremmet, at vi allerede paa dette Standpunkt have faaet en Udtalelse af den ærede Minister, som lige frem knytter Grundprincippet i den Lønningsmaade, Ministeren hylber, som Betingelse for hans Samtykke til at ville gaa ind paa en Præstevalglov. Dette lægger et svært Baand paa Deltagelse i Diskussionen, idet man maa sige sig selv, at over for de Grundfætninger, som man hylber, og som man ikke kan fravige, fordi Ministeren har en anden Anskuelse, bliver det næsten en Umulighed at ffaae nogen af disse Love fremmet i nærværende Session. Det forekommer mig at være en afgjort Sag, at, dersom den ærede Minister ikke vil fravige Byggningsprincippet, men knytte det som Betingelse til sit Minde til paa en billig Maade at gaa ind paa Præstevalgloven, blive begge Love umulige; i det Mindste gjør det mig det umuligt at stemme for